

smo omenili, da nam je „Glasbena Matica“ predstavila Dvořáka kot „programnega“ skladatelja. Takrat smo slišali nov slog z nenavadnimi, prav frapantnimi efekti. V tej simfoniji je pa Dvořák še klasik, dasi njegov „Scherzo“ že kaže ono nagnjenje k modernosti, katero je pozneje prodrlo do zmage v novem slogu. Fibichova selanka „V podvečer“ je orkestralna točka najfinejše vrste, globoko liričnega, nežnega značaja. Pianissimo ob začetku in ob koncu je bil čaroben. Smeta-

nova simfonična pesem „Vltava“ ima svojo posebnost v tem, da zdaj flavte in klarineti, zdaj gosli imitirajo šumenje valov, nad tem valovanjem pa se razvija jasna melodija, zdaj podobna šepetu vodnih vil, zdaj viharju, zdaj bojnemu kriku. Zvršila je pa koncert Dvořákov uvertura „Carneval“, skladba divje nebrzdane radosti. — Izvajanje je bilo vzorno. Občinstvo pa tudi ni štedilo z neprestano pohvalo.

L.

Poroka kneza Otona Windischgraetza z nadvojvodinjo Elizabeto.

Ljubezniv kotichek slovenske zemlje vidiš, dragi čitatelj, na naši podobici str. 121. Ob Blejskem jezeru, tam, kjer se dviguje lahno napet holmec, da loči jezersko kotlino od globoko pod njo zarezane doline Bohinjske Savice, tam stoji sredi zelenja okusno zidano poslopje, pol gradič, pol vila; nekako ponosno odmaknjeno od jezerskega brega gleda mirno čez jezero in čez slikoviti venec vil in letovišč, ki objema modro, lahno in blesketajočo jezersko gladino. Vila je zidana v četverokotu, tako da je pročelje obrnjeno proti jezeru in se spredaj pomika vun v obliki lične enonadstropne verande, katere tloris obstoji iz petih sprednjih strani pravilnega osmerokotnika. Razgled s te verande je ob jasnem letnem dnevu nepopisno lep. Pogled ti pade najprej na ljubko cerkvico na otoku, katera se ti vzdiguje ravno nasproti v isti višini ter te prijazno pozdravlja. In pozdravljajo te tudi nemirni valčki, ki ti njeno podobo v odsevu pošiljajo navzgor, šegavo lomeč, mehko upogibajoč njene poteze. Zatem se ti upre oko v sivo, navpično skalo, ki kakor nema, resna čuvajka zre doli na jezero. Na glavi ji sedi kamenita krona, prijazen gradič, kateri kot star vitez gleda doli na mlade stavbe najnovejšega kroja. Pogled ti zdrkne naprej na desno in obvisi na župni cerkvi, na zgradbi, katera nosi v stolpu in v presbiteriju še sledove gotske dobe, kakor njena hčerka v Bodešičah! Pač mnogokrat jo je gledal dobri knez odtod in premišljeval, kako bi se premladila in zvečala! Saj ljudstvo je naraslo, a njeno zidovje se ni

razširilo. Kmalu se dvigne tam nova, lepa, velika hiša božja... Pogled ti splava v daljavo. Tam zgoraj, kjer se nad Podkorensko Savo steza ravan do Karavank, tam je rojstna hiša Prešernova. Ob vznožju gorskih velikanov v varnem zatišju se vrsté lepe vase, z otroško vdanostjo oklepajoč se svojih zvonikov. Še naprej ti sili oko. A širokopleči Stol s svojimi sivimi ramami in z megleno čepico na debeli glavi ti zapre razgled, in njegove gole skale zaničevalno gledajo nate, kot bi grozile: „Kaj če se utrgamo? Vse pomandramo!“ A tudi ta orjak te ne plaši, saj za tvojim hrbtom čuva stari Triglav... Na levo se jezero razširja v širok zaliv. Tam je Zaka, najmirnejši kotichek ob Blejskem jezeru. A ne bo več dolgo tako. Zgoraj, precej visoko v hribu, katerega okrogla skalnata glava se dviguje nad gradičem, se delajo že priprave za nov kolodvor, in kmalu bo od Blejske Dobrave doli čez šumeči Vintgar od Rečice sem žvižgal železni hlapec, in tedaj bo Zaka odmevala od glasnega hrupa. A zdaj je narava tu še nedotaknjena, še nepokvarjena...

Ta gradič je last kneza Ernsta Windischgraetza, in ravno, ko pišemo te vrstice, je tam novoporočeni par: mladi knez Oton Windischgraetz in njegova nevesta, nadvojvodinja Elizabeta Marija.

Rodbina Windischgraetzov je morda edina v vrstah najvišjega avstrijskega plemstva, katera ni le v zunanji zvezi z našo domovino, ampak ki je tudi v dejanju že pokazala, da ima srce za naše ljudstvo in za njegove težnje. Zato se je prav radi spominjamo in ji čestitamo, ko stopa v ožjo zvezo z vladarsko hišo habsburško.

Rodbina Windischgraetzov zasleduje svoje pradede nazaj do začetka našega tisočletja. Že takrat so imeli na južnem Štajerskem svoja posestva, in odtod je tudi njih ime. Dasi je morda izvor rodbine res nemški, je vendar preživela ta knežja rodbina mnoga stoletja sredi slovenskega ljudstva, v veselih in žalostnih, v mirnih in bojovitih dneh. V bojih so izgubili mnogokrat velika posestva, a odlikovali so se vsikdar v službi domovinski, bodisi kot bojniki, bodisi kot državni uradniki. Grof Jožef Niklas je bil prijatelj cesarja Jožefa in je pismeno občeval s prvimi pisatelji tedanje dobe. Največkrat se imenuje njegov sin Alfred. Bil je strog vojak in je leta 1848. odločeval z Jelačičem usodo države. Ukrotil je upor na Češkem, zatrl oktobrski vstanek na Dunaju in se bojeval na Ogrskem za pravice habsburških vladarjev. Zdaj je rodbina Windischgraetz razdeljena v dve vrsti. Iz starejše vrste je knez Alfred, ki je bil predsednik bivšega koalicijskega ministristva in je sedaj predsednik gosposke zbornice.

Iz mlajše Werian-dove vrste pa je knez Ernst Windischgraetz, posestnik blejskega gradiča. Rojen je bil dné 27. septembra 1827 in je torej sedaj že v 75. letu svoje dobe. Oče mu je bil knez Werian, mati pa princezinja Eleonora Lobkovičeva. L. 1844.

je vstopil v armado kot častnik in se v letih 1848. in 1849. bojeval v Italiji. Posebno se je odlikoval l. 1866. na Češkem v vojski proti Prusom. L. 1870. se je oženil s princezinjo Kamilo Oettingen-Spielberg v Monakovem. Zvesta soproga mu je umrla že l. 1888., zapustivši mu tri otroke: Karola, Otona in Eleonoro. Če prideš na otok in se ukrcaš pod cerkvijo, vidiš tam lep spomenik Lurške Matere božje, izpod katerega vrè bister studenec v krepilo pobožnemu romarju. To ljubko znamenje je postavil knez Ernst v spomin svoji materi in soprogi. Gradič

na Bledu pa si je sezidal l. 1886. in od l. 1888. stanuje v njem poleti s svojo družino.

Knez Ernst je stopil v ožjo zvezo z našim narodom kot gorenjski državni poslanec. Od nekdanj goreč katoličan in zastopnik one prave avstrijske misli, ki hoče našo državo ohraniti z načelom pravičnosti in narodne enakopravnosti, je rad sprejel mandat gorenjskega državnega poslanca, ki mu ga je ponudila katoliško-narodna stranka. Izvoljen je bil l. 1879. in je vstopil s slovenskimi poslanci v Hohen-

wartov klub. Bil je našim narodnim zastopnikom dober pomočnik. Pridno se je udeleževal državno-zborskih sej. Posebno je pa rad posredoval v takih slučajih, ko je bil na odločilnem mestu potreben vpliv visoke osebnosti. Ker mu je bil odprt vstop v vse najvišje kroge, je s tem tudi vsa slovenska delegacija

mnogo pridobila. On je uvedel tudi svojega tovariša, poslanca kanonika Kluna, v dunajske kroge in mu tako pridobil veljavo. Še zdaj se zanima za naše razmere. To je pokazal zlasti ob obeh slovenskih katoliških shodih, katerih se je udeležil s svojim enakomiselnim bratom, knezom Robertom.

V prostih urah se bavi najrajši z numizmatiko in s prazgodovinskimi študijami. Nabral si je v teh strokah velikih in znamenitih zbirk. Po-

sebnost visoko cenijo strokovnjaki njegovo zbirko najrazličnejših novcev.

Njegov sin Oto je bil rojen dne 7. oktobra l. 1873. Vzgojili so ga zelo skrbno v živem verskem duhu. Gimnazijo je dokončal pri „Škotih“. Namenil so ga izpočetka za civilno državno službo, ker je že njegov starejši brat nadporočnik pri dragoncih. A Oto je podedoval po očetu veselje do vojaštva. Zato so ga dali v konjeniško kadetno šolo v Beli cerkvi na Moravi, in l. 1894. je vstopil v armado kot poročnik v 1. ulanskem polku, ki biva v Galiciji. Ker

Ponatisk prepovedan.

Fotogr. K. Pietzner.

Knez Oton Windischgraetz in nadvojvodinja Elizabeta.

se hoče še dalje izobraziti v vojaštvu, je vstopil l. 1899. kot nadporočnik v vojno šolo. Ko jo konča, se bo odločilo, ali vstopi v generalni štab ali pa bode služil v vrstah armade.

Njegova nevesta je pa edina hči rajnega cesarjeviča Rudolfa, nadvojvodinja Elizabeta, rojena dne 2. novembra l. 1883. Poročila sta se dne 23. januarja t. l. na Dunaju in takoj po poroki prišla na Bled. Ljudstvo ju je veselo in navdušeno sprejelo, radujoč se, da je vladarska hiša stopila v zvezo z obče spoštovano in priljubljeno, našemu ljudstvu še posebno naklonjeno hišo knezov Windischgraetzov.

Naše slike. Ker so slike te številke že v dotičnih spisih pojasnjene, omenjamo le sledeče: Vinjeto „Zimo“ je narisal naš mladi sotrudnik gospod M. Gaspari. Avtotipične slike iz Bukaresta so posnete po razglednicah v svetlotisku, katere nam je prijazno dala na razpolago tvrdka A. d. Maier in D. Stern v Bukarestu (Pasagiul Vilagros), le slika „Notranjost stolnice sv. Jožefa“ je posneta po razglednici tvrdke Emil Storck, dvorne bukvarne v Bukarestu (Calea Victoriei 53).

Nova slovenska drama. Naš sotrudnik, gospod Fr. S. Finžgar, je dovršil novo izvirno dramo, „Divji lovec“. Snov je povse narodna. Čujemo, da se uprizori še v ti sezoni.

Slovensko-hrvaška vzajemnost. Na Krku je začelo izhajati glasilo slovenskih in hrvaških svečeniških častivcev sv. R. Telesa z naslovom „SS. Eucharistia“. List je pisan v slovenskem in hrvaškem jeziku ter je namenjen duhovstvu latinskega in grškega obreda. Ustanovil ga je krški škof dr. Anton Mahnič.

Domača umetnost. Slikar Iv. Grohar je izdelal novo sliko presv. Jezusovega Srca za premilostnega gosp. knezoškofa ljubljanskega, ki jo je daroval župni cerkvi v Begunjah na Gorenjskem. — Slikar Ludovik Grilc je prenovil Künlovo sliko sv. Frančiška Ks. pri sv. Jakobu v Ljubljani. Sedaj prenavlja stare slike iz Frančiškove kapele pri sv. Jakobu. — Slikar Matej Strnen je prenovil že zavrženo Mencingerjevo sliko „Smrt sv. Jožefa“ iz l. 1741. za župnijo Šmarje. — V Ljubljani je bilo prošli mesec razstavljenih več slik. G. Rupp je razstavil romantično naslikano pokopališče, katero spominja Böcklinovih pokrajin. Gospa Fröhlich je razstavila po eno pomladno in jesensko jako nežno slikano podobo. G. Vavpotič je razstavil nekaj deloma jako čudnih ženskih podob (eno z mrtvaško glavo) in dobro zimsko pokajino, g. Strnen pa dober portret neke dunajske gospe.

„Macierz Polska“ se imenuje književno društvo v Lvovu, katero je podobno našim „Maticam“. Prošlo leto je izdala več knjig, skupno v 30.000 izvodih. Dohodkov je imela to leto 31.000 K, izdatkov 25.000 K.

„Kościusko pod Racławicami“ je narodna poljska igra, katero so prej igrali mnogokrat v spomin slavnemu poljskemu junaku, a so jo sčasom zane-marili. Letos dne 22. januarja ob obletnici „powstania narodowego“ so jo zopet igrali v Krakovu vso prenovljeno in popravljeno.

Uniwersitet ludowy im. Adama Mickiewicza. Po zgledu angleških „ljudskih vseučilišč“ so tudi gališki Poljaki ustanovili svoj „Uniwersitet ludowy“, kateri deluje od l. 1899. Izpočetka je bilo težko ljudi privaditi, da bi hodili poslušat znanstvena predavanja, a kmalu so se pokazali veseli uspehi. V dveh letih je to društvo priredilo 751 predavanj, katerih se je udeležilo 116.573 poslušavcev. Po predmetih je bilo predavanj: 346 prirodopisnih (58.044 poslušavcev), 168 zgodovinskih in zemljepisnih (26.638 poslušavcev), 113 pravnih in narodno-gospodarskih (10.195 poslušavcev), 124 književnih, umetnih in modroslovnih (21.195 poslušavcev). „Uniwersitet ludowy“ predava po raznih krajih, v mestih in na deželi. Največ predavanj je bilo v Krakovu (272 s 55.106 poslušavci) in v Lvovu (271 s 15.672 poslušavci). V Krakovu mu je dala vlada na razpolago veliko dvorano. Največ poslušavcev je bilo delavskega stanu (v Lvovu 60%, v Krakovu 30%). Po predavanju je bil v Lvovu in v Krakovu prost razgovor o dotični tvarini; v drugih krajih po navadi ni bilo razgovora, razen vprašanj za pojasnenje. „Uniwersitet ludowy“ je izdal več predavanj v obliki poljudnih brošur. V Krakovu precej narašča zaklad, iz katerega hočejo zidati poseben dom za javna predavanja. V Lvovu pa hočejo ustanoviti „Uranijo“.

Gogolj v grščini. Grški slovstvenik Voludimos, ki živi v Odesi, je preložil Gogoljeva klasična dela na grški jezik.

„Foma Gordjejev.“ Dramatizirani roman Maksima Gorkega „Foma Gordjejev“ je dosegel v „Novem gledišču“ v Petrogradu lepih uspehov. Navdušenje občinstva je baje bilo splošno.

P. J. Weinberg. Ruski pisatelj P. J. Weinberg je slavil pred kratkim 50 letnico svojega literarnega delovanja. Zaslovel je zlasti kot prelagatelj. Izvrstno je prestavil na ruski jezik Shakespearea, Byrona, Goetheja i. dr.

N. J. Naumov. V Tomsu je na sveti dan umrl ruski beletrist N. J. Naumov. Zlasti umetniško je opisoval bedo sibirskega življenja. Malone vse svoje življenje je preživel v Sibiriji in dodobra spoznal tamošnje ljudstvo. Že prva njegova dela so gorak protest proti krivicam, ki se godé sibirskemu kmetu od bogatinov. Življenje omenjenega pisatelja samega je bilo življenje bednega proletarca; kajti do svoje smrti se je moral boriti z revščino, da je mogel preživiti svojo rodbino; smrt mu je bila prava rešiteljica. Že l. 1898. je bil zbral nekaj svojih spisov; a